

Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Arbeidsrisico's in de grafimedia

Gerichte inspecties in uw branche

Deze brochure is een uitgave van:

Arbeidsinspectie
Postbus 820
3500 AV Utrecht
www.arbeidsinspectie.nl

Bestelnummer 610
Versie oktober 2011

De belangrijkste arbeidsrisico's in de grafimedia

Deze brochure vertelt u meer over de belangrijkste arbeidsrisico's in de grafimedia, de branche waar uw bedrijf bij hoort. U kunt lezen wat u daarvoor moet regelen en waar de Arbeidsinspectie bij inspecties op zal letten. Investeren in goede arbeidsomstandigheden draagt bij aan het gezond houden van uw werknemers en uw bedrijf.

In de grafimedia hebben de belangrijkste arbeidsrisico's te maken met:

- opslag en gebruik van gevaarlijke stoffen pagina
- machineveiligheid pagina
- geluid pagina
- psychische belasting pagina
- fysieke belasting pagina

De Arbeidsinspectie controleert tijdens een inspectie specifiek op deze arbeidsrisico's. Met deze brochure kunt u zich hier goed op voorbereiden. Op andere onderwerpen inspecteert de Arbeidsinspectie alleen als daar een concrete aanleiding voor is.

In het eerste deel van deze brochure kunt u lezen:

- welke verplichtingen u als werkgever heeft
- hoe een bedrijfsinspectie verloopt

In het tweede deel vindt u:

- de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche uitgewerkt
- de inspectienormen per arbeidsrisico
- verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen om aan de regels te voldoen

Deel 1

Veiligheid en gezondheid, uw zorg

Als werkgever moet u een zo goed mogelijk arbeidsomstandighedenbeleid voeren. Daarvoor organiseert u het werk zodanig dat dit geen nadelige invloed heeft op de veiligheid of de gezondheid van uw werknemers.

Kennis van de risico's is hiervoor een belangrijke basis. Zo kunt u gericht zoeken naar oplossingen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Dit doet u aan de hand van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).

Risico-inventarisatie & -evaluatie en plan van aanpak

Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is voor ieder bedrijf verplicht. Voor de grafimedia is een branchespecifiek RI&E-instrument beschikbaar (www.arbografimedia.nl). Met de resultaten van de RI&E stelt u een plan van aanpak op. Dit kunt u zelf doen of u kunt het uitbesteden aan een gespecialiseerd bureau. U bent verplicht uw RI&E, inclusief het plan van aanpak, te laten toetsen. Dit kunt u laten doen door een gecertificeerde deskundige die aan uw bedrijf verbonden is of door een gecertificeerde arbodienst. Voor bedrijven met ten hoogste 25 werknemers geldt een uitzondering. Kijk daarvoor onder het kopje 'Wijziging arboregeling kleine bedrijven en organisaties' hieronder.

In het plan van aanpak beschrijft u:

- welke verbeteringen u wilt doorvoeren
- welke verbeteringen prioriteit hebben
- wanneer de verbeteringen uitgevoerd moeten zijn
- wie voor de uitvoering verantwoordelijk is

Voor het aanpakken van verbeteringen gelden de volgende uitgangspunten:

- Risico's moeten zoveel mogelijk aan de bron worden weggenomen (bijvoorbeeld vervangen van gevaarlijke stoffen, machines).
- Is deze bron aanpak redelijkerwijs niet mogelijk (vanwege technische, organisatorische en/of economische redenen), dan treft u maatregelen die voor alle werknemers gunstig zijn (vanwege technische, organisatorische en/of economische redenen), dan treft u maatregelen die voor alle werknemers gunstig zijn (bijvoorbeeld ventilatie, afschermen van een machine).
- In sommige gevallen is het niet mogelijk om een aanpak aan de bron of een algemeen beschermende aanpak te kiezen. In die gevallen verstrekt u persoonlijke beschermingsmiddelen aan de werknemers (bijvoorbeeld gelaatsmaskers, handschoenen, gehoorbescherming). Daarna ziet u erop toe dat de werknemers deze beschermingsmiddelen ook daadwerkelijk gebruiken.

Deze aanpak staat bekend als de arbeidshygiënische strategie.

Wilt u een uitzendkracht inhuren? Dan moet u het uitzendbureau inlichten over de risico's van de werkzaamheden. Stuur het deel van uw RI&E dat betrekking heeft op de werkzaamheden van de uitzendkracht op tijd naar het uitzendbureau. Zo zijn tijdelijke medewerkers op tijd op de hoogte van de risico's die samenhangen met de aangeboden werkzaamheden en de manier waarop uw bedrijf deze aanpakt.

Wijziging arboregeling kleine bedrijven en organisaties

Vanaf 2011 hoeven werkgevers met ten hoogste 25 werknemers in een aantal gevallen de RI&E niet te laten toetsen door een deskundige. Dat mag alleen als zij gebruikmaken van een branchespecifiek en in de cao opgenomen RI&E-instrument. Om in aanmerking te

komen voor de vrijstelling van toetsing moet de werkgever wel onder de betreffende cao vallen.

Werkgevers met ten hoogste 25 werknemers zonder RI&E-instrument uit de cao hoeven ook geen gebruik te maken van een deskundige voor het toetsen van de RI&E. Zij moeten dan wel gebruikmaken van een RI&E-instrument dat door werkgevers en werknemers in hun branche of sector is vastgesteld en dat is aangemeld bij de minister van SZW of bij een door de minister aangewezen instelling. De betreffende organisatie moet behoren tot de branche waarvan het RI&E-instrument gebruikt wordt. Meer informatie hierover vindt u op www.rie.nl. Hier vindt u ook de branche-RI&E's die in de cao's zijn opgenomen en de aangemelde branche-RI&E's.

Een andere wijziging van de Arbowet in 2011 houdt in dat u als werkgever de plicht heeft ervoor te zorgen dat uw werknemers kennis kunnen nemen van de RI&E.

De Arbeidsinspectie bij u op bezoek

Hoe verloopt een bedrijfsinspectie?

De inspecteur wil tijdens een inspectie zien hoe de werknemers in uw organisatie werken. Hij toetst of dat op een veilige en gezonde manier gebeurt. Werken er in uw bedrijf ook stagiairs, dan controleert de inspecteur ook hun arbeidsomstandigheden voor zover hun werkzaamheden te vergelijken zijn met de beroepspraktijk.

De inspecteur komt meestal onaangekondigd langs omdat hij zoveel mogelijk de gewone, dagelijkse gang van zaken wil controleren. Een onaangekondigde inspectie duurt meestal niet langer dan twee uur. Tijdens de inspectie zal de inspecteur u vragen stellen en samen met u of uw vertegenwoordiger door de instelling lopen om de werknemers aan het werk te zien. Bij aanvang van de inspectie zal de inspecteur meestal vragen of een lid van de personeelsvertegenwoordiging bij de inspectie aanwezig wil zijn. Deze personen hebben wettelijk het recht om de inspecteur te vergezellen. Bovendien hebben zij het recht om een gesprek met de inspecteur te vragen zonder dat u als werkgever daarbij aanwezig bent.

Inspecteurs voeren niet alleen inspecties uit. Zij verzamelen ook informatie aan de hand van vragenlijsten, waarbij bijvoorbeeld het nalevingsniveau van de wetgeving wordt onderzocht. Voor een dergelijk bezoek maakt de inspecteur vooraf een afspraak.

De inspectie verloopt als volgt:

- De inspecteur kijkt op de werkplek hoe u de regels voor de belangrijkste arbeidsrisico's naleeft.
- De inspecteur bespreekt zijn bevindingen met u of met uw vertegenwoordiger. Als u niet, of niet voldoende, aan de verplichtingen voldoet, zal de inspecteur afspraken met u maken over de naleving van de verplichtingen.
- De inspecteur legt geconstateerde overtredingen schriftelijk vast. Dit kan in de vorm van een waarschuwing of een eis. Bij sommige overtredingen kan de inspecteur direct een boeterapport opmaken.

Deze brochure gaat over de belangrijkste risico's in uw branche. Mogelijk gelden er voor uw bedrijf ook nog andere, specifieke regels of risico's. Deze risico's moet u ook in de RI&E en het plan van aanpak opnemen. Ook moet u maatregelen treffen om deze risico's weg te nemen of te verminderen. Voorbeelden van andere risico's in de grafimedia zijn magazijnstellingen of legionella via luchtbevochtigingsinstallaties.

U voldoet niet of onvoldoende aan de verplichtingen

De werkwijze van de Arbeidsinspectie gaat uit van 'hard waar het moet, zacht waar het kan'. In de praktijk werkt dat als volgt. Een inspecteur kijkt bij een overtreding naar het gevaar en naar de algehele situatie in een bedrijf. Levert een overtreding groot gevaar op voor werknemers, dan zal hij altijd formeel handhaven, ongeacht de situatie in het bedrijf. Gaat het om een overtreding zonder direct gevaar, dan kijkt de inspecteur of de arbeidsomstandigheden en het arbobeleid in het algemeen goed zijn geregeld. Is dat het geval dan krijgt de werkgever de gelegenheid de overtreding(en) zelf op te lossen. Is dat niet het geval dan geeft de inspecteur een waarschuwing of stelt een eis. U krijgt een waarschuwing als direct duidelijk is wat u moet doen om een overtreding op te heffen. U krijgt een eis als dat niet direct duidelijk is. De Arbeidsinspectie geeft in deze eis aan wat u precies moet doen om aan de wettelijke verplichting te voldoen.

Bij een waarschuwing of een eis krijgt u een bepaalde termijn om de overtreding weg te nemen. Hoeveel tijd u krijgt, is afhankelijk van de aard van de overtreding. De Arbeidsinspectie komt meestal controleren of u de aanwijzingen heeft opgevolgd. Heeft u niet binnen de gestelde termijn de aanwijzingen opgevolgd, dan krijgt u alsnog een boete. Als u een eis of een boete krijgt, kunt u altijd uw zienswijze kenbaar maken of bezwaar aantekenen.

Bij een ernstige overtreding zal de inspecteur zonder meer een boete geven. Als er direct gevaar is voor de medewerkers, zal de inspecteur het werk (gedeeltelijk) stilleggen totdat de overtreding is opgeheven. De hoogte van een boete is afhankelijk van de ernst van de overtreding en de omvang van uw bedrijf. Kleine bedrijven betalen minder dan grote. Boetes naar aanleiding van een ongeval zijn hoger dan voor 'gewone' overtredingen. Als de inspecteur strafbare feiten constateert, maakt hij een proces-verbaal op.

Ook werknemers kunnen een boete krijgen, namelijk wanneer zij zich bewust niet houden aan de veiligheidsmaatregelen. Bijvoorbeeld wanneer zij geen persoonlijke beschermingsmiddelen dragen of wanneer zij beveiligingen van een machine verwijderen of uitschakelen.

Wat u nog meer moet weten

Voorlichting, instructie en toezicht

Als werkgever moet u uw werknemers informeren over de risico's die zij lopen bij hun werkzaamheden. Ook moet u hun instructie geven over de maatregelen die de risico's kunnen beperken. Voorlichting en instructie zijn belangrijke middelen om ongevallen, verzuim en stagnatie in de productie te voorkomen of te beperken. Als werkgever moet u er bovendien op toezien dat de werknemers zich houden aan de instructies en voorschriften. Uw werknemers hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid. Zij moeten met de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid handelen en instructies opvolgen. Begaat een werk-

nemer een ernstige overtreding en had hij kunnen weten (door voorlichting of instructie) dat het om een overtreding van de wet gaat, dan kan de inspecteur de werknemer een boete geven.

Preventiemedewerker

Ieder bedrijf moet een preventiemedewerker aanstellen of iemand binnen het bedrijf de preventietaken laten uitvoeren. Deze medewerker speelt een belangrijke rol bij het maken van de RI&E en het plan van aanpak. Ook kan deze persoon een rol spelen bij het geven van voorlichting over arbeidsomstandigheden aan collega's en bij het onderzoeken van eventuele ongevallen in het bedrijf. Heeft uw bedrijf niet meer dan 25 medewerkers, dan kunt u als werkgever zelf de taak van preventiemedewerker vervullen. Uw branche heeft hiervoor een brochure ontwikkeld: de preventiemedewerker in het grafimediabedrijf. U kunt deze vinden op www.arbografimedia.nl.

Bedrijfs hulpverlening

De Arbeidsinspectie kan ook de organisatie van de bedrijfs hulpverlening (BHV) inspecteren. De BHV-organisatie is onderdeel van uw RI&E en het plan van aanpak. Een aantal zaken moet u in ieder geval op orde hebben. Zo moeten één of meer werknemers zijn opgeleid als bedrijfs hulpverlener. Hoeveel BHV'ers u nodig heeft, hangt af van de omvang van uw bedrijf en de risico's van de werkzaamheden. Iedere BHV'er moet voor één of meer van de hulpverleningstaken (eerste hulp bij ongevallen, branden blussen en ontruimen) zijn opgeleid. De BHV-organisatie als totaal moet in staat zijn alle drie de hulpverleningstaken uit te voeren. Als u een gebruiksvergunning heeft, worden daarin mogelijk nog andere eisen gesteld aan uw BHV-organisatie. U kunt de BHV ook gezamenlijk met andere bedrijven in uw omgeving realiseren.

Systeeminspectie

Het kan zijn dat de wijze waarop u uw zorg voor arbeidsomstandigheden heeft georganiseerd, niet voldoende is. Wanneer de Arbeidsinspectie dit vermoedt, voert de inspecteur in veel gevallen een systeeminspectie uit. Hij houdt daarvoor interviews met u, enkele van uw werknemers en eventuele leidinggevenden in uw bedrijf. Na afloop bespreekt de inspecteur met u de resultaten. Ze kunnen leiden tot een eis. Daarna krijgt u de mogelijkheid om uw aanpak aan te passen.

Klachten

Soms ontvangt de Arbeidsinspectie klachten over arbeidsomstandigheden in een bedrijf. De Arbeidsinspectie neemt een klacht alleen in behandeling als deze komt van een werknemer (of een relatie of rechtshulpverlener van die werknemer) of een vakbond. Klachten of tips van anderen onderzoekt de Arbeidsinspectie in principe niet, tenzij sprake is van ernstig gevaar voor personen.

Ongevallen

Ernstige arbeidsongevallen moet u melden bij de Arbeidsinspectie. Het gaat om arbeidsongevallen met dodelijke afloop en ongevallen waarna een ziekenhuisopname volgt of

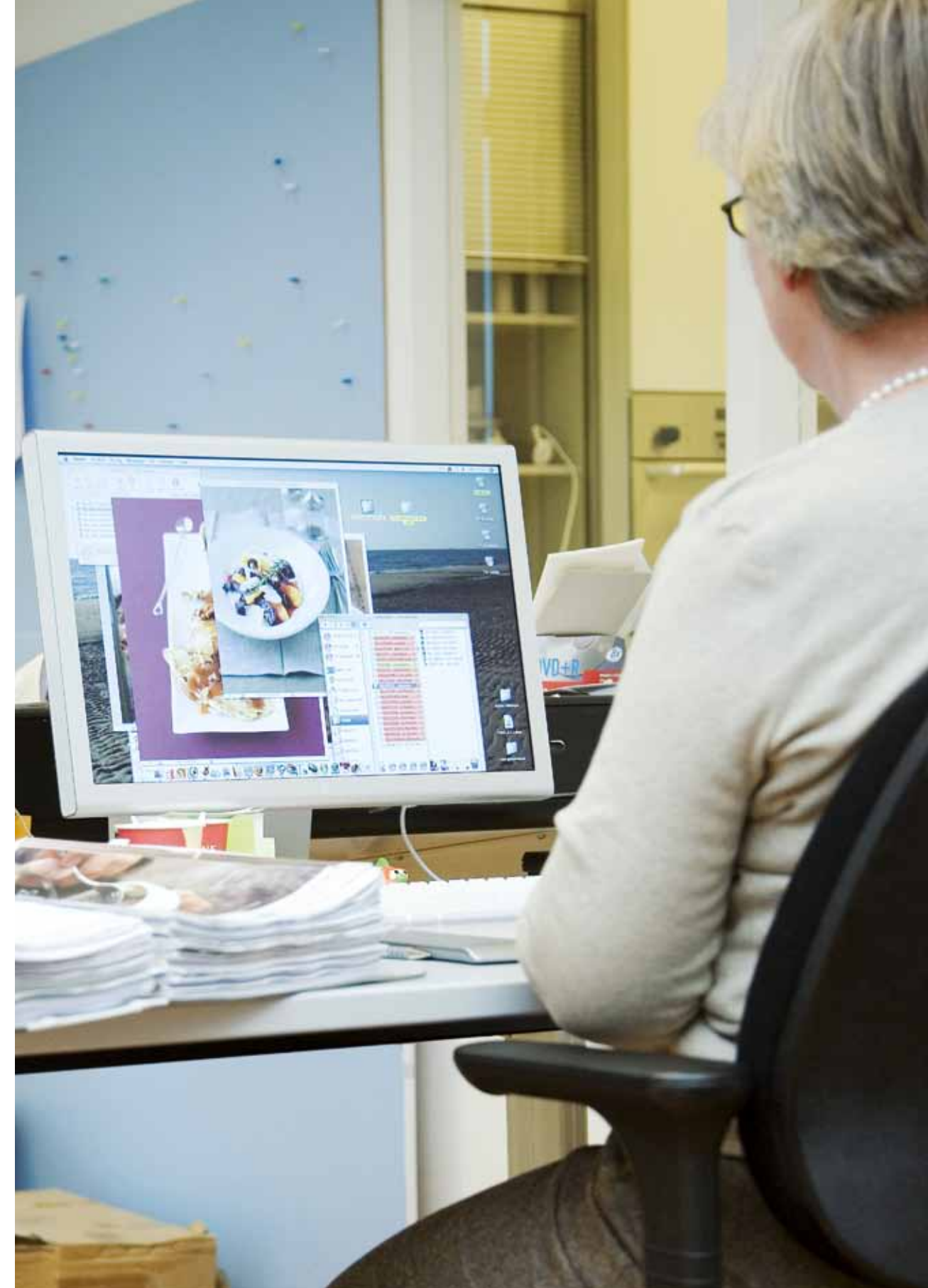
iemand – naar het oordeel van een arts – blijvend letsel oploopt. De Arbeidsinspectie voert dan een onderzoek uit. Ook als een stagiair tijdens zijn werkzaamheden in uw bedrijf een dergelijk ongeluk krijgt, moet u dat melden. Dit geldt alleen als de werkzaamheden vergelijkbaar zijn met de beroepspraktijk. Het centrale telefoonnummer voor het melden van klachten en ongevallen is 0800 – 27 00 000.

Beroepsziekten

Zijn er beroepsziekten binnen uw bedrijf, dan meldt uw bedrijfsarts dit aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten.

Uw branche, de grafimedia

De grafimedia is in toenemende mate een hoogtechnologische bedrijfstak, waarin in ongeveer 2.500 bedrijven met 39.000 werknemers actief zijn. In de afgelopen jaren is er veel veranderd in de grafische sector. Veel informatie is gedigitaliseerd. Netwerken, opmaakstations en beeldschermen nemen een minstens zo belangrijke plaats in als drukpersen. Dit heeft ook gevolgen voor de arbeidsomstandigheden. Er wordt meer onder hoge tijdsdruk gewerkt. Hoge arbeidsrisico's kunnen onder meer gevolgen hebben voor het ziekteverzuim en de instroom in de WAO. Onder het motto 'Gezondheid = Continuïteit' hebben bedrijven en hun werknemers de afgelopen jaren gewerkt aan een gezonde bedrijfsvoering. Speerpunten waren: oplosmiddelen, werkdruk en RSI, omgaan met conflicten, en verzuim en re-integratie. Dit gebeurde in het kader van het arboconvenant dat is ondersteund door de werkgeversorganisatie de Koninklijke KVGGO, FNV Kiem, CNV Dienstenbond en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tijdens dit traject is veel kennis verzameld over arbeidsrisico's en zijn verschillende hulpmiddelen ontwikkeld, zoals digitale instrumenten, brochures en de website www.arbografimedia.nl. Hier kunt u deze middelen vinden. In het vervolg op dit traject hebben deze hulpmiddelen een plaats gekregen in de arbocatalogus die door de branche ontwikkeld is. De arbocatalogus vormt het referentiekader voor de handhaving door de Arbeidsinspectie. Kijk voor meer informatie over de arbocatalogus op www.arbografimedia.nl.

Deel 2

Belangrijkste arbeidsrisico's

U kunt lezen wat het arbeidsrisico is, wat de gevolgen kunnen zijn voor de gezondheid en veiligheid van uw werknemers, en wat u moet regelen om dit te voorkomen. De Arbeidsinspectie controleert hierop bij de inspecties. Aan het eind volgen verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen die u helpen om aan de regels in de Arbowet te voldoen.

Belangrijke arbeidsrisico's in de grafimedia

Dit deel van de brochure gaat dieper in op de belangrijkste arbeidsrisico's in de grafimedia:

- gevaarlijke stoffen
- machineveiligheid
- geluid
- psychische belasting
- fysieke belasting

Hoe zijn de belangrijkste risico's bepaald?

De Arbeidsinspectie heeft de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche bepaald aan de hand van:

- de ongevallencijfers binnen uw branche
- cijfers van aandoeningen die door het werk worden veroorzaakt (beroepsziekten)
- instroomcijfers op de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) en de Wet werk en inkomen
- naar arbeidsvermogen (WIA)
- inschattingcijfers van risico's door de Arbeidsinspectie

Ook heeft de Arbeidsinspectie intensief overlegd met de werkgevers- en werknemersorganisaties in uw branche.

Gevaarlijke stoffen

De belangrijkste gevaarlijke stoffen die gebruikt worden in de grafimedia zijn bijvoorbeeld vluchtige organische oplosmiddelen (VOS), inkt, lijmen, was- en reinigingsmiddelen. Welke stoffen dit zijn, hangt af van het gebruikte drukproces. Ook kan het zijn dat u nog andere gevaarlijke stoffen gebruikt of dat dergelijke stoffen vrijkomen bij de verwerking.

Wat zijn de risico's?

De stoffen kunnen giftig, kankerverwekkend, bijtend of irriterend zijn en dus schadelijk voor de gezondheid. Langdurige blootstelling aan vluchtige organische oplosmiddelen kan het organische psychosyndroom (OPS) veroorzaken. Daarnaast kunnen zich veiligheidsrisico's voordoen, zoals brand- en explosiegevaar.

Wat moet u doen?

Om gezondheids- en veiligheidsrisico's in de grafimedia te verminderen, moet u het gebruik van gevaarlijke stoffen voorkomen of zoveel als mogelijk terugdringen. Is er geen vervangend middel beschikbaar en is het gebruik noodzakelijk voor de bedrijfsvoering, dan moet u ervoor zorgen dat het risico van gezondheidsschade wordt weggenomen door concrete maatregelen te treffen. Als u met deze stoffen in uw bedrijf werkt is er een aantal zaken waar u op moet letten:

Vluchtige organische stoffen die in de Grafimedia kunnen worden toegepast

Oplos- en verdunningsmiddel	Vlampunt (°C)	Dampspanning (mbar bij 20°C)
Xyleen, technisch mengsel	>21	8
Tolueen	4	28
Ethylacetaat	-4	97
Isobutylacetaat	18	20
Methylethylketon (MEK)	-6	105
Isopropylalcohol	12	42
Ethanol	12	58,5
n-Butanol	35	7
Isobutanol	27	12
Ethylbenzeen	15	9,3
Terpentina (alifatisch, kookpunt 120-180°C)	>21	0,5-40
Terpentina (aromatisch, kookpunt 140-190°C)	25	3-40

Is de vervangingsregeling van toepassing?

Als werkgever bent u verplicht na te gaan of de vervangingsregeling voor vluchtige organische stoffen in uw bedrijf van toepassing is. In deze regeling wordt, afhankelijk van het drukproces, het gebruik van vluchtige organische stoffen, zoals deze voor kunnen komen in drukinkt, vochtwater en reinigingsmiddelen, beperkt.

Bent u in het bezit van een risicobeoordeling en RI&E?

Drukkerijen die met vluchtige organische stoffen (VOS) of andere gevaarlijke stoffen werken, moeten in het kader van de risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E) de risico's beoordelen, waaronder de blootstelling aan dergelijke stoffen. Voor drukkerijen is een branche-RI&E ontwikkeld. Als daaruit blijkt dat er sprake is van brand- en/of explosiegevaar of van een te hoge blootstelling aan gevaarlijke stoffen, dan zult u maatregelen moeten treffen om deze risico's te minimaliseren. De maatregelen beschrijft u in een plan van aanpak, waarin u ook aangeeft wanneer deze gerealiseerd zullen zijn. In het bijzonder is voor het offsetdrukken een model ontwikkeld die het mogelijk maakt om op een eenvoudige wijze te beoordelen of de blootstelling aan isopropylalcohol (IPA) in voldoende mate is beperkt.

De blootstelling aan gevaarlijke stoffen kunt u bepalen door metingen uit te voeren of door een onderbouwde schatting te maken. Voor de meeste gevaarlijke stoffen die gebruikt worden in de grafimedia kunt u ook gebruikmaken van een gevalideerde schattingsmethode, namelijk www.stoffenmanager.nl. In deze risicobeoordeling wordt een beoordeling gemaakt op zowel gezondheids- als veiligheidsaspecten.

Wat kunt u doen ter voorkoming van een te hoge blootstelling?

U kunt de volgende maatregelen nemen om de blootstelling van uw werknemers aan gevaarlijke stoffen te verminderen. Hierbij volgt u de zogeheten arbeidshygiënische strategie:

1. Beoordeel of u een gevaarlijke stof kunt vervangen of dat u het verbruik ervan kunt verminderen. Bij offset kan dit bijvoorbeeld door het verlagen van de concentratie IPA (IsoPropylAlcohol) in het bevochtigingswater en door het gebruik van minder of van niet-vluchtige reinigingsmiddelen. Bij zeefdruk kan dit soms door omschakeling naar UV-inkten.
2. Laat de werkzaamheden - voor zover mogelijk - uitvoeren in een gesloten systeem. Een voorbeeld daarvan is het drogen van gedrukte producten een droger die op de pers aangesloten is en die voorzien is van een afvoer naar buiten.
3. Maak gebruik van bronafzuiging. Bijvoorbeeld bij het afzuigen van dampen die tijdens het aanmaken en mengen van inkten vrijkomen.
4. Pas ruimteventilatie met voldoende capaciteit toe.
5. Als de blootstelling aan gevaarlijke stoffen niet op een andere manier kan worden voorkomen, zet u persoonlijke beschermingsmiddelen in.
6. Bewaak de gezondheid van uw werknemers door preventief medisch onderzoek (PMO).
7. Signaleer mogelijke beroepsziekten tijdig.

Voor de Grafimedia is een arbocatalogus opgesteld. Hierin staan specifieke maatregelen die u kunt treffen om blootstelling aan gevaarlijke stoffen zoals VOS tegen te gaan.

Wat kunt u doen ter voorkoming van brand- en explosiegevaar?

U kunt brand- en explosiegevaar voorkomen door het gebruik van gevaarlijke stoffen te verminderen, maar ook door de volgende maatregelen te nemen:

1. Correct opslaan van de gevaarlijke stoffen. Voorraden van gevaarlijke stoffen horen opgeslagen te zijn in een aparte opslagvoorziening. Richtlijnen hiervoor kunt u vinden in PGS 15. Deze wordt ook door de vergunningverlener Wet Milieubeheer gebruikt.
2. Werk veilig. Dit houdt het volgende in:
 - Zorg voor deskundig personeel en duidelijke werkinstructies.
 - Zorg voor zo min mogelijk gevaarlijke stoffen op de werkvloer.
 - Voorkom ontstekingsbronnen zoals open vuur en hete oppervlakken.
 - Zorg dat derden in het bedrijf op de hoogte zijn van de regels.
 - Maak gebruik van geschikte arbeidsmiddelen, explosie veilig als dit nodig is.
3. Zorg voor maatregelen bij calamiteiten. Op het moment dat het ondanks alle maatregelen toch mis gaat, moeten de gevolgen van een calamiteit zoveel mogelijk worden beperkt. Zorg daarom voor goede noodinstructies en bijbehorende middelen als branddekens, blusmiddelen en nooddouches. De vluchtwegen moeten vrij toegankelijk en goed herkenbaar zijn. Verder moet u zorgen voor alarmeringen en ontruimingsplannen samen met een goede bedrijfshulpverlening.

Heeft u een gevarenzone-indeling nodig?

Wanneer er gewerkt wordt met brandbare vloeistoffen, gassen of aerosolen is de ATEX-regelgeving van toepassing. Dit is Europese regelgeving over explosieveiligheid. Gezien de aard van de gebruikte stoffen in drukkerijen kan een gevarenzone-indeling noodzakelijk zijn.

Volgens de norm NPR 7910-1 moet er in een binnensituatie bij overschrijding van de onderstaande hoeveelheden gekeken worden naar een gevarenzone-indeling:

- a. meer dan 5 kg brandbare gassen, aerosolen of vloeistoffen met een vlampunt < 23°C en kookpunt <= 35°C;
 - b. meer dan 50 kg brandbare vloeistof met een vlampunt < 23°C en kookpunt > 35°C;
 - c. meer dan 500 kg brandbare vloeistoffen met een vlampunt tussen 23°C en 60°C, wanneer deze kunnen vrijkomen met een temperatuur hoger dan het vlampunt, verminderd met 3°C (veiligheidsmarge).
- Gegevens over stoffen vindt u in het veiligheidsinformatieblad.

REACH

De Europese stoffenregelgeving (Registratie en Evaluatie van en Autorisatie en beperkingen ten aanzien van Chemische stoffen, ofwel REACH) verplicht producenten (en leveranciers) om de blootstelling en risico's van stoffen in kaart brengen. Dit moet gebeuren op basis van informatie over eigenschappen en het gebruik van deze stoffen. Iedereen die beroepshalve chemische stoffen of preparaten produceert, in de EU importeert, distribueert of gebruikt, heeft met REACH te maken. Binnen REACH worden vier verschillende rollen onderscheiden:

- fabrikanten
- importeurs
- distributeurs
- gebruikers (ook wel 'downstreamgebruikers' genoemd).

Grafimedia bedrijven zijn meestal geclassificeerd als 'downstreamgebruiker', wat inhoudt dat je men er zeker van moet zijn dat bedrijven over actuele veiligheidsinformatiebladen (VIB's) beschikken en de inhoud hiervan in de praktijk naleven.

Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals (GHS)

Binnen de EU wordt de etikettering van gevaarlijke stoffen gelijk getrokken. Dat leidt tot het Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals (GHS). Op den duur zullen alle stoffen worden ingedeeld, geëtiketteerd en verpakt volgens het GHS-systeem.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie controleert of u aan de vervangingsregeling VOS voldoet. Is dit niet het geval dan kan de inspecteur een boete aanzeggen. Verder zal hij/zij u altijd vragen naar de blootstellingsbeoordelingen, een eventueel plan van aanpak en de uitvoering van deze maatregelen. Belangrijk is dat de kwaliteit van zo'n beoordeling goed is. Het vormt de basis van eventuele maatregelen. Wanneer er namelijk geen goede risicobeoordeling heeft plaatsgevonden, zal de Arbeidsinspectie u een waarschuwing geven. Wanneer de noodzakelijke maatregelen niet zijn uitgevoerd volgt een waarschuwing of (bij ernstig gevaar) een boete. Dit is afhankelijk van de geconstateerde overtreding. Wat betreft brand- en explosiegevaar controleert de Arbeidsinspectie op de arbeidsveiligheid, zoals de opslag van de gevaarlijke stoffen. Als dat nodig is kan de Arbeidsinspectie ook en zonnodig een het explosieveiligheidsdocument (EVD) controleren.

Meer informatie

- > Branche-RI&E van de grafimedia: www.arbografimedia.nl, onder Arbo-instrumenten.
- > De Arbocatalogus Grafimedia: www.arbografimedia.nl, "naslagwerk Thema 5: Gevaarlijke stoffen" en "Zoeken naar praktische oplossingen".
- > Opslag van gevaarlijke stoffen, PGS 15 richtlijn "Opslag van verpakte gevaarlijke stoffen" www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl
- > Beoordeling blootstelling gevaarlijke stoffen: www.stoffenmanager.nl
- > Website Arbeidsinspectie: www.arbeidsinspectie.nl. Publicaties: Veilig en gezond werken in de Grafimedia
- > Folder REACH Nieuwe regels voor chemische stoffen (versie voor professionele gebruikers van stoffen)

Verwijzingen naar Arboret- en regelgeving

- > Beoordelen van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen: Arbobesluit art. 4.2
- > Beperken van de blootstelling van gevaarlijke stoffen: Arbobesluit 4.1c
- > Definitie vluchtige organische stof; Arbobesluit art. 4.62a
- > Vervangingsregeling: Arbobesluit art.4.62 b en Arboregeling art. 4.32 b t/m e
- > Explosiegevaar: Arbobesluit art. 3.5 a t/m f

Machineveiligheid

Bedrijven in de grafimedia maken gebruik van vele soorten machines zoals drukpersen, vouw- en vergaarmachines, snijmachines en shredders. Het gebruik van deze machines is niet zonder gevaar. Dat blijkt uit de vele ongevallen en incidenten die voornamelijk het gevolg zijn van het in contact (kunnen) komen met gevaarlijke bewegende delen.

Wat zijn de risico's?

Snijwonden, beknelde of geplette vingers en handen zijn de meest voorkomende letsels bij het werken met onveilige machines en het onveilig werken met machines. Regelmatig zijn ongevallen het gevolg van het ontbreken van doelmatige afschermingen of door verkeerd gebruik, zoals het weghalen of overbruggen van veiligheden. Ook door het niet goed functioneren van een beveiliging of door het toepassen van een verkeerde werkmethode kunnen ongevallen ontstaan. Ook vinden veel ongevallen plaats tijdens het verhelpen van storingen en het schoonmaken nabij gevaarlijk bewegende delen van machines, zoals tegen elkaar in draaiende rollen. Dit levert gevaar op voor vingers en handen. Naast ongevallen met grafische machines gebeuren er ook ongelukken met bijvoorbeeld heftrucks en pallets. Ongelukken kunnen ernstig letsel en soms zelfs de dood tot gevolg hebben. Een dergelijk ongeval heeft ook vaak een traumatische impact op iedereen die hierbij betrokken is. De ervaring leert dat een groot deel van de ongevallen te maken heeft met onvoldoende beveiliging van gevaarlijke zones, onveilig handelen (gedrag) en onvoldoende veiligheidsbewustzijn van de werknemers.

Wat moet u doen?

Wat betreft machineveiligheid moet u altijd rekening houden met de bepalingen uit de Arbowet en –regelgeving. Het legt verplichtingen op aan werkgevers en ook aan werknemers. Voor u als werkgever gelden enerzijds algemene verplichtingen zoals die in het eerste deel van deze brochure zijn beschreven zoals het maken en onderhouden van een RI&E, het regelmatig geven van voorlichting en onderricht en het organiseren van doeltreffend toezicht. Daarnaast gelden ook specifieke regels ten aanzien van de arbeidsplaatsen en de arbeidsmiddelen.

Naast de Arbowet dient u ook rekening te houden met de bepalingen uit de Warenwet (productveiligheid) en de warenwetbesluiten die van toepassing zijn, zoals het Warenwetbesluit Machines (Machinerichtlijn) en mogelijk ook het Warenwetbesluit Drukapparatuur (gebruikersverplichtingen betreffende de ingebruiknamekeuring en termijnen van herkeuring van drukapparatuur).

De belangrijkste verplichtingen betreffende machines zijn:

1. Zorg ervoor dat het ontwerp van de machine veilig is.
Houdt dus al bij de aanschaf van machines rekening met de Warenwetbesluiten die van toepassing zijn (EG-Verklaring van overeenstemming, Nederlandstalige gebruiksaanwijzing, CE-markering). Let op: CE-gemarkeerde machines zijn geen garantie voor veiligheid. Het is u dan ook aan te raden om ook CE-gemarkeerde machines voordat u ze in gebruik neemt te controleren op de essentiële veiligheden rondom gevaarlijk bewegende delen en veilige bediening. Let ook op het feit dat wanneer u zelf machines tot een functioneel geheel samenvoegt, u feitelijk fabrikant wordt van dat samenstel en dat u dan de fabrikantverplichtingen ten aanzien van de Warenwet moet nakomen.
2. Zorg ervoor dat de machine geschikt is voor het werk en voldoende aangepast is aan uw specifieke bedrijfssituatie.
Het is mogelijk dat uw gebruikssituatie aanpassingen aan de machine nodig maken en dat u dus nog aanvullende veiligheidsmaatregelen moet nemen. Let dan ook op de aanwijzingen ten aanzien van het bedoelde gebruik en de risico's en restrisico's van de fabrikant. Ook uw RI&E ten aanzien van machineveiligheid is van groot belang.
3. Zorg ervoor dat de bedieners van de machines adequaat voorgelicht worden en specifiek deskundig zijn. Soms is het ook nodig dat personen die zich in de buurt van de machines ophouden, voorgelicht worden over de gevaren en de beheersmaatregelen die gelden. Vergeet dan niet rekening te houden met de schoonmakers en tijdelijk personeel.
4. Zorg voor gebruiksaanwijzingen, instructies, voorschriften en procedures.
De betrokken bedieners krijgen de gebruiksaanwijzingen van machines en instructies in begrijpelijke vorm gepresenteerd. Het is vaak nodig de gebruiksaanwijzing van de fabrikant enigszins naar begrijpelijke instructies te vertalen. Houdt rekening met de instructies voor schoonmakers en tijdelijk personeel.
5. Zorg voor een doeltreffend keuringsregime.
Breng in kaart welke inspectiepunten belangrijk zijn om mogelijk dagelijks, wekelijks, maandelijks of (half) jaarlijks te keuren. Zeker na het afstellen of omstellen van machines is het belangrijk dat betrokkenen weten wat te controleren voordat ze de machine veilig kunnen gaan gebruiken.
6. Zorg voor een doeltreffend onderhoudsregime.
Het mag duidelijk zijn dat machines door het gebruik gaan slijten en vervuilen onderhevig zijn.
Het moet duidelijk zijn dat bekend is wie, wat, wanneer doet. De machine is voorzien van een onderhoudsboek. Let er op dat machines worden uitgeschakeld (lock out en tag out) om contact met bewegende delen tijdens het onderhoud te voorkomen. Indien dat niet kan moeten veiligheidsmaatregelen gelden zodat het werk veilig kan plaatsvinden (bijvoorbeeld: vasthoudbediening met veilige, lage snelheid of tornen).

7. Zorg voor persoonlijke beschermingsmiddelen voor restrisico's als de gebruiksaanwijzing of uw eigen bedrijfsspecifieke RI&E dat aantoont.
8. Zorg voor voldoende veiligheids- en gezondheidssignalering op de arbeidsplaats.
Markeer gevaarlijke plaatsen en plaats waarschuwingen of pictogrammen wanneer sprake is van restrisico's.
9. Tot slot is het belangrijk dat u doeltreffend toezicht organiseert.
Het is niet alleen van belang de functie van de veiligheden op de arbeidsplaats en de machines regelmatig te (laten) controleren, maar ook om er op toe te zien dat uw personeel ook werkt zoals is afgesproken. Voorkom dat foute werkwijzen een eigen leven gaan leiden. Maak tijdens het toezicht uw werknemers bewust van hun gedrag en veilig en gezond werken.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De inspecteur gaat tijdens een inspectiebezoek na of de machines en het gebruik ervan voldoen aan de wettelijke bepalingen rondom veilig en gezond werken en productveiligheid. Daarbij vindt in eerste instantie een visuele inspectie plaats. Hierbij wordt gekeken naar de veiligheidsvoorzieningen, de beheersmaatregelen en de staat van onderhoud van de machines en de directe omgeving. Het is mogelijk dat de correcte werking van de veiligheidsfunctioneel getest worden. Ook kunnen metingen worden verricht, bijvoorbeeld met betrekking tot veiligheidsafstanden.
Afhankelijk van de geconstateerde feiten worden vervolgens ook documenten gecontroleerd zoals een gebruiksaanwijzing, een EG-verklaring van overeenstemming voor een CE-gemarkeerde machine, een onderhouds- of controleboek, schriftelijke instructies en procedures en de RI&E met bijbehorend plan van aanpak.

Meer informatie

Het onderwerp machineveiligheid is ook opgenomen in de arbocatalogus van uw branche. Deze catalogus is te vinden op www.arbografimedia.nl.
> www.arbeidsinspectie.nl

Verwijzingen naar Arboret- en regelgeving

- > Arboretluit, hoofdstuk 7 'Arbeidsmiddelen' > Warenwet en Warenwetbesluit machines (CE-markering)

Geluid

Bij drukkerijen met uitsluitend kleine offsetpersen zal het geluid op de werkplaatsen over het algemeen niet boven de wettelijke normen uitkomen. Bij andere bedrijfstypen in de grafimedia komen wel activiteiten met hoge geluidsniveaus voor. De hoogste geluidsniveaus worden aangetroffen bij het druk- en inbindproces, zoals bij het gebruik van rotatiedrukpersen, vouwmachines en bij vergaar- en hechtmachines. Dit kan oplopen tot boven de 100 decibel (dB(A)).

Wat zijn de risico's?

Langdurige blootstelling aan lawaai boven de 80 decibel kan lawaaidoorhoorbaarheid tot gevolg hebben. Deze gehoorbeschadiging is blijvend en heeft ook grote sociale gevolgen. Zo zijn gesprekken in gezelschap nauwelijks meer te volgen. Bijkomende risico's zijn kans op een verhoogde bloeddruk en concentratieverlies.

Wat moet u doen?

Beoordeel de blootstelling aan geluid op de werkvloer in het kader van uw risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Vanuit deze inventarisatie stelt u vast welke geluidsbronnen de grootste bijdrage leveren aan de blootstelling. Ga bij het nemen van maatregelen uit van de arbeidshygiënische strategie. Dit betekent dat u eerst moet denken aan bronmaatregelen (wegnemen van de blootstelling), vervolgens aan het beperken van de blootstelling door technische of organisatorische maatregelen en als laatste aan het beschikbaar stellen van persoonlijke beschermingsmiddelen. Voorbeelden van maatregelen zijn het deels omkassen van de vouwmachines en het verbeteren van de ruimteakoestiek door het toepassen van geluidabsorberende plafonds en wanden. De blootstellingstijd kan verminderd worden door bijvoorbeeld te zorgen voor geluidsarme controleruimtes waardoor er een fysieke scheiding is van mens en bron of door verdeling van taken. In de arbocatalogus van grafimedia vindt u meer beheersmaatregelen om blootstelling aan schadelijk geluid te verminderen.

Uw werknemers hebben eveneens plichten. Gebruiken werknemers de verstrekte beschermingsmiddelen niet of handelen ze niet volgens de voorschriften, spreek ze dan hierop aan. Ook zij kunnen van de Arbeidsinspectie een boete krijgen.

Voor de blootstelling aan lawaai bestaan wettelijke grenswaarden. De blootstelling aan geluid wordt gedefinieerd als de gemiddelde dagelijkse blootstelling tijdens een achturige werkdag (dagdosis). Bij een blootstelling boven de 80 en 85 decibel zijn volgens het Arbobesluit bepaalde maatregelen verplicht:

> 80 dB(A) en ≤ 85 dB(A)

- geluidsbeoordeling
- beschikbaar stellen gehoorbescherming
- audiometrie (gehoortest)
- voorlichting

> 85 dB(A)

- geluidsbeoordeling
- verplicht gebruik gehoorbescherming
- audiometrie (gehoortest)
- voorlichting
- plan van aanpak en de uitvoering (tot < 80 dB(A))
- markering werkplekken met pictogrammen

> 87 dB(A)

- als met inbegrip van de dempende werking van de gehoorbescherming dit niveau wordt overschreden, moeten er maatregelen genomen worden om onder dit niveau te komen. Zie verder > 85 dB(A)

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De inspecteur gaat tijdens een inspectie na of geluid een risico vormt. Zo ja, dan zal hij u vragen naar uw beoordeling van de blootstelling aan geluid. Indien nodig kan de inspecteur zelf indicatieve geluidsmetingen uitvoeren. Als maatregelen die in de tabel beschreven staan niet zijn genomen, ontvangt u een waarschuwing. Als de inspecteur constateert dat de dagdosis boven de 85 dB(A) is en er geen gehoorbescherming wordt gedragen, of als hij constateert dat de dempende werking van de gehoorbescherming onvoldoende is, dan legt hij het werk stil en zegt hij een boete aan. Deze stillegging van het werk kan direct worden opgeheven als de juiste gehoorbeschermingsmiddelen worden verstrekt en gebruikt. Vervolgens moet u meer structurele maatregelen nemen om de blootstelling aan geluid te verminderen. Verder toetst de inspecteur of de arbeidshygiënische strategie voldoende is toegepast. De arbocatalogus zal hierbij als referentiekader dienen.

Meer informatie

- > www.arbografimedia.nl, onder 'Home'
- > folder Schadelijk geluid Informatie voor werknemers en werkgevers
- > Arboinformatieblad AI-4 'Lawaai op de arbeidsplaats' (verkrijgbaar bij Sdu uitgevers)

Verwijzingen naar Arbowet- en regelgeving

- > Arbobesluit, hoofdstuk 6, afdeling 3.

Psychische belasting

Psychische belasting is in de grafimedia één van de belangrijkste veroorzakers van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Naarmate de psychische belasting, ofwel werkdruk, toeneemt, wordt de kans groter dat werknemers last krijgen van werkstress. De meeste werknemers hebben hier weleens last van, maar gewoonlijk komt dit af en toe voor en zijn er geen nadelige gevolgen.

Wat zijn de risico's?

Als werkstress structureel wordt, is de kans groot dat werknemers gezondheidsproblemen krijgen, zoals slapeloosheid, burn-out, overspannenheid en andere psychische klachten. Uiteindelijk kan dit leiden tot langdurig ziek zijn. Burn-out en overspannenheid als gevolg van het werk zijn beroepsziekten. Uw bedrijf lijdt schade doordat werknemers die last hebben van werkstress minder productief zijn en door kosten die ontstaan als gevolg van ziekteverzuim.

Wat moet u doen?

Als werkgever heeft u de zorgplicht om de risico's van werkstress door onder- of overbelasting van uw werknemers te voorkomen. Dat betekent concreet dat psychische belasting een plaats moet hebben binnen uw arbobeleid. U kunt dit beleid eenvoudig opzetten met het volgende vijfstappenplan:

Stap 1

Ga na of psychische belasting een risico is. Naast overbelasting kan er ook sprake zijn van onderbelasting. Een mogelijkheid om te signaleren of de psychische belasting een risico vormt, is het houden van (groeps)interviews. Om eerst zelf een indruk te krijgen van de mate waarin psychische belasting een risico vormt, kunt u zich de volgende vragen stellen:

- 1 Zijn er weleens werknemers die er geen zin meer in hebben?
- 2 Fluctueert het werkaanbod sterk?
- 3 Zijn er werknemers die sneller geïrriteerd zijn dan voorheen?
- 4 Zijn er werknemers die niet gemotiveerd hun werk uitvoeren?
- 5 Zijn er werknemers die structureel overwerken?
- 6 Zijn er werknemers die klagen over het contact met hun leidinggevende?
- 7 Zijn er werknemers die het werk saai vinden?
- 8 Worden sommige werknemers geconfronteerd met agressieve klanten?
- 9 Is het soms rennen en stilstaan?
- 10 Zijn er werknemers die problemen ervaren door het werken in ploegendiensten?

Wees bij het beantwoorden van de vragen eerlijk naar uzelf en wuif problemen niet weg. Als u drie of meer vragen met 'ja' beantwoordt, dan is het zinvol om de Zelfscan uit te voeren.

Stap 2

Onderzoek de werkdruk in uw bedrijf breder en dieper met bijvoorbeeld de Zelfscan voor de grafimedia.

Stap 3

Kies op basis van het onderzoek de nodige maatregelen om de werkdruk te verminderen. Betrek bij de keuze van de maatregelen ook de werknemers. Wijs zonodig individuele werknemers op wat wel en niet kan als het gaat om hun eigen belasting. De voorgenomen maatregelen legt u vast in een plan van aanpak.

Stap 4

Voer de maatregelen uit. Om acceptatie te verhogen is het belangrijk om snel resultaat te boeken. Begin daarom niet alleen met het doorvoeren van maatregelen die pas op termijn resultaat laten zien, maar voer ook eenvoudige maatregelen door die direct resultaat hebben.

Stap 5

Ten slotte gaat u aan de hand van een evaluatie na of de maatregelen het beoogde effect hebben gehad. Op basis van deze evaluatie besluit u welke stappen u opnieuw gaat uitvoeren om het beleid voor te zetten.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie gaat na of u actief beleid voert rondom psychische belasting zodra er sprake is van structurele werkstress. Hiervoor onderzoekt de inspecteur of werkdruk als risico aanwezig is. Dit doet hij door enkele werknemers te interviewen. Signaleert hij werkdruk als risico, dan bekijkt hij of u het risico verbredend en verdiepend in kaart heeft gebracht en of er een plan van aanpak is opgesteld (stappen 2 en 3). Is het risico onderzocht en er is een plan van aanpak met redelijke termijnen, dan voldoet u aan de wet. Is er geen verbredend en verdiepend onderzoek uitgevoerd, terwijl er wel signalen zijn dat dit nodig is, dan stelt de inspecteur een eis en moet u dit alsnog binnen een bepaalde termijn doen. Ontbreekt een plan van aanpak, dan geeft hij een waarschuwing.

Meer informatie

- > Zelfscan voor werkdruk in de Grafimedia, zie www.arbografimedia.nl

Verwijzingen naar Arbowet- en regelgeving

- > Arbowet, artikel 3,4 en 5 en de memorie van toelichting bij de wet

Fysieke belasting

Bij bewegen, kracht uitoefenen, of het innemen van bepaalde houdingen worden spieren, gewrichten en botten fysiek belast. Fysieke belasting op zich is niet gezondheidsbedreigend, fysieke overbelasting wel. Overbelasting kan optreden bij tillen, duwen en trekken. Maar ook bij repeterende bewegingen, al of niet in combinatie met werkdruk en een ongunstige werkhouding door een niet goed ingerichte werkplek.

Wat zijn de risico's?

Fysieke overbelasting leidt tot schade aan het houdings- en bewegingsapparaat (rug, nek, schouders, ledematen, gewrichten en spieren) en zelfs tot uitval uit het arbeidsproces. Werk waarbij sprake is van repeterende handelingen of statische werkhoudingen, kunnen leiden tot KANS (klachten arm, nek, schouder). Risico lopen met name beeldschermwerkers (zoals DTP'ers), drukkers en afwerkers. KANS is een beroepsziekte, en ontstaat vaak door een combinatie van een aantal factoren, zoals werktaken, werktijden, werkdruk, werkplek en werkwijze. Bij het verplaatsen van lasten, zoals rollen papier, dozen, pallets met producten, bestaat de kans op fysieke overbelasting door het tillen, duwen of trekken.

Wat moet u doen?

Als werkgever moet u het werk zodanig organiseren dat de gevaren voor de veiligheid en gezondheid door fysieke overbelasting worden voorkomen, of zoveel als mogelijk worden beperkt. Dit doet u aan de hand van een risico-inventarisatie- en evaluatie (RI&E). Uw branche heeft hiervoor een branchespecifieke RI&E ontwikkeld.

Werkplek

De inrichting van de werkplek kan de oorzaak zijn van een ongunstige werkhouding. De werkplek moet u daarom zo inrichten, dat een werknemer zijn taken in een goede werkhouding kan verrichten. Dit betekent dat u ervoor moet zorgen dat het lichaam optimaal ondersteund is, er op de juiste hoogte gewerkt kan worden, dat alle materialen en producten binnen handbereik zijn en dat er voldoende voet- en beenruimte is. Dit geldt voor zowel zittend als staand werk. Regels voor een ergonomisch verantwoorde zitgelegenheid en werktafel staan beschreven in het Arbobesluit.

Beeldschermwerk, repeterende handelingen

Indien langer dan 2 uur beeldschermwerk wordt verricht, dan gelden ook voorschriften voor de inrichting van beeldschermwerkplekken. Het gaat om voorschriften met betrekking tot de apparatuur, het meubilair, de werkomgeving en de wisselwerking tussen mens en computer. Verder behoort u werknemers voldoende voorlichting en onderricht te geven over de gezondheidsrisico's (KANS) die verbonden zijn aan beeldschermwerk en over de maatregelen om deze risico's te voorkomen of te beperken.

Tillen

Meestal is de situatie waarin werknemers moeten tillen verre van ideaal. Bijvoorbeeld omdat men moet bukken om de dozen op of van een pallet te tillen of omdat men deze dozen vaak achtereen moet tillen. Het gaat hier om tillen waarbij een last zonder mechanische hulpmiddelen wordt verplaatst en zonder dat de werknemer zichzelf verplaatst (doorstappen). Om de fysieke belasting door tillen terug te dringen of te voorkomen kunt u schaarheftafels of tilhulpmiddelen inzetten.

Duwen of trekken

Bij het duwen of trekken om een last over een langere afstand te verplaatsten zonder dat deze gedragen wordt, bestaat de kans op fysieke overbelasting. Zoals bij het verplaatsen van pallets met dozen of papier met een handpompwagen. Duwen heeft de voorkeur boven trekken. Bij duwen ontstaat in het algemeen een lagere belasting op de onderrug dan bij trekken. Het gebruik van elektrische palletwagens kunnen de belasting voorkomen.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie kijkt in hoeverre u de (beeldscherm)werkplekken doelmatig heeft ingericht. Als dit niet in orde is zal de inspecteur een waarschuwing geven. Mocht uit gesprekken met uw werknemers blijken dat u geen goede voorlichting heeft gegeven, dan stelt hij een eis. Om vast te stellen of er op het gebied van tillen geen overtredingen plaatsvinden, maakt de inspecteur gebruik van een methode gebaseerd op de NIOSH-methode. Het tillen van een last van maximaal 23 kg in een ideale situatie is daarbij het uitgangspunt. De gehanteerde gezondheidskundige norm is vervolgens afhankelijk van het gewicht, de beginpositie van de last, de verticale verplaatsingsafstand, de tilfrequentie en de tilhouding. Bij het duwen of trekken vormen de gezondheidskundige waarden van N.J. Delleman (1995) de basis voor de inspectie. De gezondheidskundige norm is afhankelijk van het gewicht van de last, de af te leggen afstand, de frequentie, de positie van de handen en de eventuele obstakels in het af te leggen traject. Als de inspecteur een overtreding constateert bij het tillen, duwen of trekken geeft hij afhankelijk van de situatie een waarschuwing of een eis. Voor de te treffen maatregelen gaat hij zoveel mogelijk uit van de door uw branche ontwikkelde oplossingen of de stand der techniek.

Meer informatie

Uw branche heeft een aantal instrumenten ontwikkeld om de risico's op fysieke belasting te helpen voorkomen. Deze zijn te vinden op www.arbografimedia.nl.

- > Digitale RI&E met achtergronden, zoals Achtergronden RI&E Ergonomie (waarin KANS werkplek, tillen, duwen en trekken).

Indien aanpak van fysieke belasting noodzakelijk is:

- > Handboek arbeidsbelasting en coaching (KANS en werkdruk).
- > Zelfscan arbeidsbelasting (KANS en werkdruk) voor kleinere bedrijven

Verwijzingen naar Arboret- en regelgeving

- > Fysieke belasting algemeen (o.a. werkhouding, repeterende handelingen, manueel hanteren van lasten, zoals tillen, duwen/trekken): Arboretluit art. 5.2 en 5.3
- > Werkplekinrichting: Arboretluit art. 5.4 (ergonomische werkplekinrichting) > Beeldschermwerk Arboretluit art. 5.9 t/m 5.11 met bijbehorende Arboretregeling art. 5.1 t/m 5.3
- > Voorlichting handmatig hanteren van lasten: Arboretluit art. 5.5
- > Voorlichting RSI: Arboretwet art. 8.1

Colofon

Deze brochure is ontwikkeld in opdracht van de Arbeidsinspectie, 2011.

Disclaimer

In deze brochure staan de belangrijkste arbeidsrisico's in de grafimedia, de branche waartoe uw bedrijf behoort. U kunt lezen hoe de Arbeidsinspectie op deze risico's inspecteert. Mogelijk zijn niet al deze risico's in uw bedrijf aan de orde, dan is dat deel van de tekst niet op u van toepassing. Is er in uw bedrijf sprake van risico's die niet in deze brochure zijn genoemd, dan moet u deze risico's ook opnemen in de RI&E en het plan van aanpak. Ook moet u maatregelen nemen om deze risico's weg te nemen of te verminderen. De regels waar het in deze brochure over gaat zijn bestaande regels. Meer informatie vindt u op www.arbeidsinspectie.nl en www.arboportaal.nl. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is niet verantwoordelijk voor informatie op websites van derden waarnaar in deze brochure wordt verwezen. Aan de tekst van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

In deze brochure gaat het over arbeidsrisico's die relevant zijn in uw branche. Het feit dat bijvoorbeeld fysieke belasting als risico genoemd wordt, betekent: de ervaring in uw branche leert dat er zich situaties kunnen voordoen waarbij, door blootstelling aan dit type gevaar, er een kans is op gezondheidsschade.

Nadere informatie

U kunt deze brochure in digitale vorm vinden op www.arbeidsinspectie.szw.nl. Daar vindt u ook meer informatie over de verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen in deze brochure. Alle Arbowet- en regelgeving vindt u op www.overheid.nl. Een extra exemplaar van deze brochure kan worden aangevraagd via tel. 0800-8051 (gratis).

Met dank aan alle meewerkende bedrijven en organisaties uit de branche. Foto's met dank aan onder andere Opmeer Drukkerij, Den Haag.